

Hällefors hunden

Årgång 97 nr 2

Innehåll

Tidningsredaktionen	2
Styrelsen	2
Ledaren	3
Visste du att	4
Att tänka på vid uppfödning.	5
Mönstringsstatistik 95-97.	9
Mönstringar.	10
Bättre stövellös än rådlös	12
Hundens sjukdomar	14
Att tänka på	16
Kassören	17
Annons valpar	17
Jaktmässa i Fäviken	18
Efterlysning	18
Om hundavel	19
Protokoll årsstämma	20
Semester med hund	22
Hällekryss.	23

Jaktäventyr

*Nils Bäcklin, nu med stövlarna på,
tillsammans med sin hund Bamse,
läs mer sidan 12-13*

*Avelsråd,
samt mönstringar*

Styrelsen

Ordföranden Leif Gulin
(avesråd) Silvägen 7
860 30 Sörberge
Tel: 060-578743
leif.gulin@timra.mail.telia.se

Kassör: Bo Tobiasson
(ledamot) Lärkstigen 11
918 31 Sävar
Tel: 090-503 06

Sekreterare Nils Bäcklin
(ledamot) Hökhultstorp
643 00 Vingåker
Tel: 0151-330 14

Register-
hållare Jan-Erik Bjermkvist
(ledamot) Lögdö 4171
(avesråd) 860 33 Bergeforsen
Tel: 060-80420

Ledamot: Kent Lindgren
Rödögården 1647
835 92 Krokomb
Tel: 063-34380

Suppleant Kent Andersson
Hammarvägen 15
712 32 Hällefors
Tel: 0591-51519

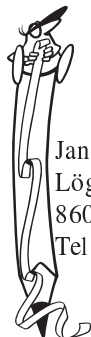
Suppleant Börje Gravsjö
Born 35
795 00 Rättvik
0248-14132

Tidningsredaktionen

Så var det dags för tredje numret av vår medlemstidning. I detta nummer tittar vi vidare på avelsfrågorna, vad ska man tänka på vid hundavel är huvudinriktningen på våra artiklar.

För att underhålla hela familjen så har vi återigen lagt in ett korsord i tidningen. När Ni löst korsordet kan Ni skicka in det till undertecknad. Jag kommer att lotta ut 2 pris bland de som har löst krysset! Av de som löste krysset i förra numret fick jag tyvärr inte in något korrekt löst korsord, hoppas det går bättre denna gång

Marit

Jan-Erik Bjermkvist (uppgiftsinsamlare)
Lögdö 4171
860 33 Bergeforsen
Tel: 060-80420

Marit Truuts (formgivning)
Ruskemåla gård 5022
382 91 Nybro
Tel: 0481-12112, Fax: 0480-87 132
email: marit.truuts@training.telia.se

Ledaren

Ännu ett jaktår är nu snart till ända. Min förhoppning är att året för de allra flesta har bjudit på många trevliga jakt dagar tillsammans med jaktkamrater, hundar och älgar. På några platser har dessutom en och annan björn anmält sitt intresse av att få delta, vilket ju ytterligare höjt stämningen i ett antal jaktlag.

God och trevlig stämning var också något som mötte stämmodeltagarna den 10 maj vid årsmötet i Hällefors. Trots att vädergudarna gjorde sitt bästa för att lägga en rejäl slöja av regn över mötesområdet, så bjöds vi på en trevlig dag med många hundar och intressant föreläsare (mer om detta finns att läsa på annan plats i bladet).

Ett av besluten vid stämman tycker jag förtjänar ett ytterligare omnämnande, nämligen detta att klubben ersätter kostnader som uppstår i samband med genomförandet av inofficiella jaktprov med 300 kronor/prov. Beslutet visar med vilken tyngd medlemmarna förordar att hundarnas jaktförmåga dokumenteras på lämpligt sätt. Vi inom styrelsen är dock medvetna om att det på vissa håll kan vara svårt att få tillgång till jaktprovsdomare, därför arbetar vi med en lösning på det problemet och hoppas kunna presentera en sådan till nästa nummer av vårt medlemsblad.

I det förra numret av vårt medlemsblad nämnde jag något om hur viktigt det är med en rejäl konditionsträning inför en kommande jaktsäsong, något som för övrigt ofta gäller både hund och hundförare. Vid årets jaktpremiär på älg, som inföll den första september i landets norra delar, kom vädret att ställa sommarens försyndelser på stora prov – värmen var i det närmaste tropisk på många håll under de första två jaktveckorna. Vi var säkert många som snabbt ansåg, att bästa sättet att effektivt utnyttja sådana jakt dagar var att i ryggläge runt en kaffeeld utbyta goda jakthistorier med andra svettiga jakt-kompisar.

Hunden
"Barro" pustar
ut efter ett långt
stånd-arbete på
en älg tjur.
Ägare Jan
Ollas, Rättvik

En jakt som ofta kan vara väl så trevlig om kanske också något mindre effektiv. Nåväl, säg något som varar för evigt, utanför fönstret ligger nu ett snötäcke och sommarvärmen har försvunnit för länge sedan. Även årets jaktsäsong lider mot sitt slut, av älgjakten återstår det bara några dagar, men tillsammans med nu vältrimmade hundar finns det ännu tillfällen till trevliga dagar i skogen.

Avslutningsvis önskar jag er alla en **FORTSATT GOD JAKT OCH EN GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR.**

Leif

Visste du att...

- * Genomsnittshunden har omkring 250 miljoner luktsinnesceller i nosen. Människan har omkring 10 miljoner luktsinnesceller.
- * Slemhinnorna yta i hundens nos är cirka 50 gånger större än människans.
- * Hundens lukthjärna är 7 gånger större än människans.
- * Genomsnittshunden har ett så känsligt luktsinne att den kan spåra och identifiera doftämnen i så låg koncentration att inte ens den känsligaste vetenskapliga apparatur klarar av att spåra dessa.
- * Luktsinnet är utan tvekan det viktigaste av hundens ”praktiska”sinnen, men det är också det som är svårast för oss att förstå.

Ett välutvecklat luktorgan är hundens viktigaste sinne.

Att tänka på vid uppfödning!

Är man ägare till en tik brukar förr eller senare frågan om eventuella valpar uppstå.

Anledningen kan vara mycket skiftande från ett snålt penningbegär till ett genuint uppfödarintresse.

Många krav ställs både på tik och uppfödare!

Vilken orsak det nu än är som ligger till grund för en parning bör man vara medveten om att man påtar sig ett stort ansvar. Dels mot valparna och dels mot ägarna som skall nyttja hunden för dess egenskaper man tror sig ha köpt, dels mot hälleforsrasen som sådan. Man bör fråga sig kommer valparnas egenskaper vara bättre än genomsnittet inom rasen. Om svaret är ja då höjer man rasens kvalité och om inte gör man i de flesta fall klokt att avstå från att avla på tiken.

Tyvärr finns många konstiga fördomar att det t.ex. är skadligt för tiken att inte ha någon valpkull under sin levnad, eller att den skulle

bli bättre på att jaga om man tog en kull efter den. Detta är att betrakta som rent nonsens och saknar all grund.

Några viktiga punkter som bör uppfyllas om tiken skall bli aktuell för parning.

- * Tiken skall vara psykiskt och fysiskt sund för att klara en valpning.
- * Tiken måste vara i förstklassig kondition absolut inte för fet och helst inte över fyra år om det är första gången tiken skall valpa.
- * Meriterad på inofficiella utställningar och jaktprov, valpköparna blir alltmer kvalitetsmedvetna och köper inte valp bara efter hanhundens meriter.
- * Ägaren måste ha tid för sina valpar, hålla minutiöst rent och ut fodra på bestämda tider upp till fem gånger per dag.

Uppfylls ovanstående punkter helt eller

Ivriga valpar som förväntansfullt tittar ut mot en värld fylld med många älgar och snälla hundägare

delvis och du har ett stort hundintresse, då kan du med fördel vända dig till Hälleforshundens avelsråd för att inhämta råd och förslag om lämplig täckhund.

Automatiskt hamnar man som uppfödare i ett juridiskt ansvar i samband med valpförsäljning. Många tycker säkert det är ett ointressant ämne men ovidkommande är det inte och många källor till missförstånd och ev meningsskiljaktigheten kan undanröjas om man som uppfödare vet sina rättigheter och skyldigheter i samband med avel. Det är angeläget att man som uppfödare har goda relationer med sina valpköpare, för att i den fortsatta kontakten med valpköparna kunna följa hur valparna utvecklas socialt och som jakthundar.

Som hunduppfödare är jag säljare av en vara och en hundvalp är en minst sagt en komplicerad ”produkt” som det lätt kan bli fel på. Några frågor man kan ställa sig är:

*Har köpare, på samma sätt som han köpt en hushållsmaskin som inte fungerar, rätt att lämna tillbaka varan, dvs hunden, och få tillbaka köpesumman? Har han kanske dessutom rätt att få ersättning för sina kostnader t ex veterinärvård?

* Eller kan han behålla valpen, men kräva att få tillbaka en del av köpeskillingen? I så fall hur mycket?

* Vad innebär det om säljaren lämnat vissa garantier?.

* Ska man ta handpenningen av en valpspekulant? Får man i så fall behålla handpenningen om inte köpet fullföljs?

* Vilka krav på bevisning ställs, då parterna har olika uppfattningar om t ex orsaken till ett visst fel på hunden?

Frågelistan kan göras lång och du kommer inte få svar på alla frågorna här, det orkar jag inte. Jag beskriver bara de vanligaste situationer man som köpare och säljare av valp kan hamna i.

Ett skriftligt köpekontrakt är alltid att föredra eftersom ett muntligt avtal kan vara svårt för parterna att tolka lika vid meningsskiljaktigheter som kan uppstå efter en tid. Det kan t ex inom valpköparens familj uppstå skilsmässa mellan makar och då kan det vara bra att ha ett köpeavtal som klart definierar vilken som är ägare av valpen. Ett skriftligt köpekontrakt tvingar också säljaren och köparen att precisera och förtydliga vad som gäller.

I Hälleforshundens stadgar står att vi skall följa SKK:s grundregler vilka föreskriver att ett skriftligt köpeavtal skall upprättas. Men kom ihåg: grundreglernas krav på skriftligt köpeavtal innebär inte att en muntlig överenskommelse mellan uppfödare och valpköpare inte skulle gälla.

(Särskilda köpeavtal upprättade för just köp av hund finns och tillhandahålls av Hälleforshundklubben vid behov).

Köpets fullgörande

Köparens huvudprestation vid ett köpeavtal är ju att betala priset, medan säljarens motsvarande åliggande består i att avlämna eller leverera varan (valpen).

En hund är inget lämpligt kreditobjekt, därför skall man alltid kräva att hela likviden erläggs i samband med överlämnandet av valpen. Om försäljning av valp sker via avbetalning, innebär det inte automatiskt att uppfödaren kan återta valpen om köparen inte fullföljer sin del av avtalet.

För detta krävs ett förbehåll som skrivs in i köpekontraktet t ex. ”Valpen utgör säljarens egendom till dess att valpen blivit till fullo betald. Köparen har inte rätt att dessförinnan överlåta hunden till annan”.

Om inget särskilt har avtalats gäller enligt 9§ köplagen att uppfödaren inte är skyldig att sända valpen till köparen utan endast hålla valpen ”leveransklar” i kenneln för köparens räkning.

Vid distansköp anses valpen avlämnad då säljaren lämnat godset (valpen) till en sk självständig fraktförare, dvs då personal för flygföretaget, järnvägen eller biltransportfirman tagit hand om valpen.

Då säljaren avlämnat valpen står han inte längre faran för det. Risken för att det genom en olyckshändelse skulle hända något under transporten är så att säga inte längre säljarens bekymmer.

Om någon olyckshändelse under frakten skulle ske måste köparen betala det överenskomna priset till säljaren. Köparen får vända sig till fraktföretaget för att få kompensation.

Sträva därför alltid efter att så långt som möjligt, kräva att köparen kommer för att hämta valpen så att avlämnandet kan ske direkt till köparen.

Fel på hunden

Vad som är fel och inte fel skiftar beroende på vilket ändamål hunden ska användas för. En egenskap som anses i högsta grad önskvärd för en brukshund med visst användningsområde kan anses som ett fel på samma hund om den enbart är avsedd som sällskapshund. Vidare utgör vad som betecknas som ett påtagligt fel i en ras något fullt acceptabelt i en annan. Jämför t ex betydelsen av en bettavvikelse på schäfer och chihuahua.

Viktigt i samband med leverans är att låta veterinär noggrant undersöka valpen för att undvika tvist mellan säljare och köpare. Ju färskare intyg, desto större grad av säkerhet för vad som i veterinärintyget bedöms vara utan anmärkning även gäller vid leveranstillfället.

Fel kan betecknas som en avvikelse från en viss standard. Denna standard är inte detsamma som rasstandarderna vilken utgör en idealbild på hur en vuxen hund skall se ut när den är perfekt.

Utän fel på varan är mer av typen (när det gäller jakthund) höfledsdysplasi, hjärtfel eller annat fel som påverkar dess jaktförmåga i väsentlig grad.

Säljaren slipper inte undan ansvar för dolda fel vid leveranstillfället som visar sig när hunden blivit vuxen, det kan vara ärftliga egenskaper, Säljaren kan slippa ifrån ansvar om friskriver sig från sådana typer av fel.

När två år har förflutit från det köparen mottog varan, har denne inte längre rätt att framställa något anspråk på grund av fel på varan, såvida inte:

- a) säljaren förfarit svikligen, eller
- b) säljaren gjort förbehåll att svara under längre tid, t ex genom att lämna en garanti som sträcker sig längre än två år.

På följder som köpare kan göra gällande enligt köplagen om han fått en felaktig vara är:

- 1) Kräva prisavdrag (dvs nedsättning av köpeskillingen)
- 2) Häva köpet
- 3) Kräva gilt gods
- 4) Kräva skadestånd

Till sist några grundråd.

- Upprätta skriftliga avtal!
- Sälj inte hund på avbetalning!
- Ta inte emot handpenning och låt inte en presumtiv valpköpare tinga en viss valp förrän Du är absolut säker på att Du inte kommer att ångra ditt löfte att sälja valpen till personen i fråga!
- Om du säljer en valp med påvisbara fel, anteckna avvikelserna i kontraktet!
- Om du råkar i tvist och behöver juridisk hjälp, sök sådan i ett så tidigt skede som möjligt och var beredd att kompromissa!

(Källlitteratur Hunduppfödaren, Svenska Kennelklubbens förlag.)

*En nybliven busschaufför krockade på sin första busstur.
polisen kom och frågade busschauffören vad som hänt.
Busschauffören svarade:
-Inte vet jag, jag var bak i bussen och sålde biljetter*

Som eventuell uppfödare avskräcks Du kanske när du ser vilken snårig djungel av paragrafer och skyldigheter du hamnar i som uppfödare. Men om Du håller dig till grundreglerna och är noggrann med vilka du säljer valparna till, så är de flesta källor som kan skapa problem eliminerade.

Till sist vill jag uppmana alla som har en bra kvalitet på sin tik, jaktligt och extriört, och är beredd på ett roligt och intressant arbete.

Ta en kull valpar på din tik !

Hälleförbundens avelsbas är förhållandevis liten och för att få mer bredd på avelsbasen behövs fler tikar av bra kvalitet som uppfyller de krav som klubben beslutat.

Ring avelsrådet för att få förslag på lämplig täckhund!

Jan-Erik

*Två Smålänningar var ute och promenerade. Då hörde den ena hur det klirrade i fickan på den andre.
-Jag hör att du har pengar på dig idag.
Då kanske jag kan få igen den där kronan du lånade av mig för 3 år sedan?
-Du har fel käre bror. Jag har inga pengar i fickan, utan det är kärringens löständer. Jag gillar inte att hon småäter mellan måltiderna*

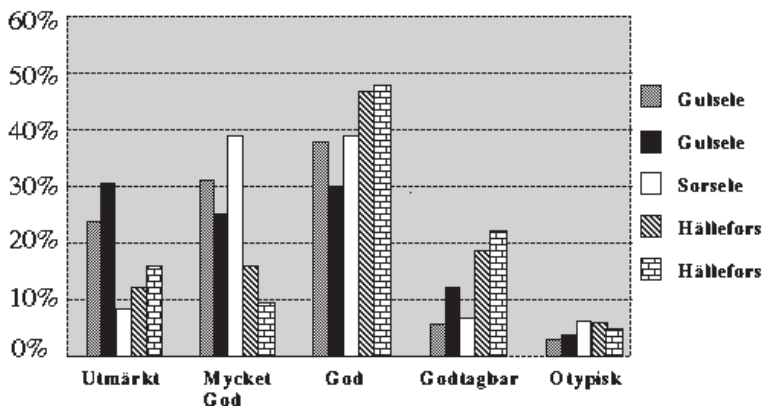
Mönstringsstatistik 95-97

Siffrorna visar att vi har en god exteriör inom Hälleforshundrasen.

Datum	Plats	Utmärkt	Mycket God	God	Godtagbar	Otypisk	Summa
1995-05-27	Gulsele	10	13	16	2	1	42
1995-06-10	Hällefors	8	5	25	11	3	52
1995-08-12	Sorsele	4	18	18	3	3	46
1996-05-15	Gulsele	10	8	10	4	1	33
1997-05-10	Hällefors	4	5	15	6	2	32
		36	49	84	26	10	205

Diagrammet visar kategorin typ uttryckt i procent av antalet hundar vid varje mönstringsplats.

Typ, 95-97 uttryckt i procent

Mönstringar

Under de senaste åren har det varit ett antal mönstringar, här följer ett antal bilder från Hällefors, Sorsele och Gulsele.

Domare Lennart Holmsten visar, under en mönstring i Gulsele upp de sex olika bedömningsgraderna

Hunden "Argus" segrade vid mönstringen i Sorsele, augusti 95. Stolt ägare är Nils Sundström, Lycksele

Vid mönstringen i Hällefors, som skedde i samband med årsstämman, fick hunden "Frans" omnämmandet som "Bästa Hund" Ägare Staffan Johansson. Ramsjö

Frans fick mycket beröm för sina fina rörelser, här är det fart både på husse och hund

Hunden "Tito", här tillsammans med sin unga "matte", tycks undra: Vad gör vi nu då? Ägare till Tito är Lars Åke Eriksson, Svärdsjö

Bättre stövellös än rådlös

Snön kom tidigt denna höst, för att vara i Kolmårdenskogarn osedvanligt tidigt. Almanackan visade sjätte november och älgjakten pågick för fullt.

Sista dagarna hade det töat ganska ordentligt och snön hade förvandlats till en blågrå sörja. Inne i skogen på norrsidan låg dock snön fortfarande heltäckande kvar. Jag hade boklat in en mellandag för löshunds jakt med min eminenta

”Hälleforsare” Bamse. När jag packade bilen i tidig morgonstund och förväntansfullt anträdde färden till jaktmarken, märktes att väderleken så sakteliga ändrade sig från plus till minusgrader.

Väl framme kunde jag konstatera att det blivit ganska skarpt i markerna och att oddsen därmed sjunkit för en lyckad jakt. En kopp kaffe, en heltänd Bamse och i övrigt alldeles ensam i området gjorde att när jag satt där och inväntade morgonljuset, spred sig en känsla av frihet och vällust i kroppen. För cirka fjorton dagar sedan hade fröträden på ett område avverkats. Hygget låg intill

en tjärn och geografiskt mitt i det område där jag skulle jaga, detta var ett område som borde locka till sig älg. Alla förberedelser var gjorda, inklusive koll av vindriktning. Tursamt kunde jag börja vandra in direkt från platsen där bilen parkerats. Bamse befriades från selen. En blick från honom sa att han visste vad som gällde. Några korta sökrundor, sedan iväg i allt större cirklar. Det röda bandet kring halsen lyste effektivt mot snön när han oförtrutet jobbade vidare. Ett litet berg fick bli min första anhalt, där kunde jag lyssna av ett stort område. Upptaget dröjde och mitt beslut blev att avancera till nästa höjdplatå.

Jag hade just rest mig upp, när de första trevande skallen kom, sedan exploderade fullkomligt luften av Bamses välkända sopran. Nu kunde jag med lugn återta sittplatsen och njuta av den mäktiga musiken. Klockan började nu att närma sig tolv. Bamse hade skullat utan uppehåll i en och halv timme. Ståndet var tydligen helt låst. En kaffeslurk och sedan ansmygning mot älgen eller älgarna. Snön hade nu helt kristalliserat sig och för varje steg jag tog uppstod ett fasansfullt oväsen. Det var inte bara jag som hade problem med skaren, även älg och hund hördes när de trampade runt i kanten av ett kärr.

Det var inte mer än ca 200 m fram till ståndet. Plötsligt blev allt tyst. Hade älgarna gett sig av ?. Ett raspande ljud i skaren förkunnade att det var Bamse som kom och hälsade på. Hans snabba blick sa ungefär: Vad tusan håller du på med egentligen ? Så återtog han återigen sin position och hans lugna skall hördes åter, men nu något längre bort.

Klockan visade halv tre. Det var således inte mer än en timme kvar innan jakten måste avslutas. Skulle jag ha någon chans att komma inom skotthåll innan dagen var över? Jag beslutade mig snabbt för att hoppa ur stövlarna och med bara fiberpälssockorna på fötterna, göra den sista ansmygningen. En ridå med gammelskog skilde mig nu från det stabila ståendet. Där var snön något mjukare i sin konsistens. Nedräkningen visade trettio minuter kvar av lovlig tid. Äntligen fick jag se Bamse skymta mellan några smågranar. Men var fanns älgarna?

Ett stort kohuvud syntes plötsligt i en glänta och längre bort förnam jag ytterligare två djur. Att avge skott i det ögonblicket var uteslutet, tio meters framryckning var nödvändigt. Dessa tio meter tog säkert lika många minuter i anspråk. Så blev då tavlan framför mig greppbar, ett snabbt skott och ena kalven rusade några meter bort och

rullade därefter runt.

När jag kom fram till kalven hade Bamse redan fröjd sig ett tag och ena sidan var närmast avklädd. Husse och hund kramade om varandra och en av många lyckliga jakt dagar med Bamse var över.

Nils Bäcklin

Kom inte hit, den är min

Du snackar om att smyga i strumplästen. Självt har jag inte ens strumpor.

*Fyra damer sitter och spelar bridge.
Plötsligt säger den ena:
kan du inte följa med i spelet bättre, Ulla?
Det var Berits päls vi pratade om och inte
Monikas skilsmässa!*

Hundens sjukdomar

Den allmänna uppfattningen bland ägare till hälleforshundar tycks vara att hundarna är friska och sunda. Det är också ett intryck som bekräftas av de enkätsvar om hundarnas hälsa som kommit in till klubben under de senaste 3-4 åren.

Ibland händer det dock att jag kontaktas av ägare vars hundar drabbats av någon olycka eller sjukdom. Glädjande nog så är det långt mellan gångerna men icke desto mindre så kan det finnas skäl till en mera noggrann genomgång av hälsotillståndet hos våra hundar. Vi vet ju att en rad ärftliga sjukdomar förekommer hos andra jakthundraser och det är därför troligt att sådana också kan förekomma bland hälleforshundarna. Även sjukdomar som förekommer i lågt antal skulle kunna orsaka problem i en ras som till individantalet är relativt begränsad. Det är därför viktigt att vi i ett så tidigt skede som möjligt kan fastställa, om och i så fall vilka sjukdomar som förekommer. Avelsrådet arbetar för närvarande med en ny enkät som kommer att sändas ut till alla medlemmar under nästa år.

Leif

Fyra stycken friska och sunda valpar, eller.....

HÖFTLEDSDYSPLASI = HD-fel

Ledskålen i höftleden är medfött för grund, höftledskulan får därför ett otillräckligt stöd och leden blir ostadig. Instabiliteten i höftleden leder till att det bildas brosk- och benpålagringar runt ledskålens kanter samt vid ledkapselväggen runt lårbenshalsen intill ledkulan. Hos den vuxna hunden deformeras lårbenshuvudet mer eller mindre, dels på grund av graden dysplasi och dels på grund av hundens egen tyngd. Höftledsdysplasi kan förorsaka hunden stora smärtor. Nedärvningen är polygen (flera gener samverkar) men även miljöfaktorer anses kunna bidra till HD-felets uppkomst. Höftledsröntgen bör ske efter 1-årsåldern. Hund som används i avel skall vara HD-fri.

OSTEOCHONDROS

Förekommer i bog-, armbågs-, knä- och hasleder. Då hunden växer ersätts ledbrosket inte på normalt sätt med ben, utan blir istället kraftigt förtjockat på ställen med hög belastning. Hållfastheten försämras och sprickor uppstår lätt i det förtjockade brosket med en inflammatorisk reaktion som följd. Hunden får ont och haltar. Troligen polygen nedärvning.

DIABETES MELLITUS = SOCKERSJUKA

Sockersjuka uppkommer genom att insulinproduktionen i bukspottkörteln minskar, med för hög blodsockernivå som följd. Detta medför en ökad törst och aptit. På grund av den höga blodsockernivån avgår stora mängder glukos med urinen. Den energi som därigenom går förlorad ersätts av att egen kroppsvävnad (fett och protein) bryts ned med följderna att den diabetessjuka hunden börjar magra. Hundar som insjuknar är medelålders och äldre, oftast tikar. Sjukdomen debuterar ofta i samband med löpning. Arvs gången ej utredd.

TUGGMUSKELMYOSIT

Sjukdomen uppstår troligen som en följd av immunförsvarets reaktion på vissa virus eller parasitinfektioner. Tuggmusklerna över tinningar och käkledsområden svullnar upp och ömmar, därefter minskar tuggmusklerna i omfång och muskelfibrerna ersätts till stor del av bindväv. Efter en tid fattas muskler över tinningarna och hunden kan ha svårt att öppna munnen för att äta och dricka,

därför att det stramar över käklederna. Undersökningar visar att det är muskelfibrer av så kallad typ 2-fibrer som skadats och att det finns antikroppar i blodet mot dessa muskelfibrer.

Kortisonbehandling hjälper mot sjukdomen. Arvs gången ej utredd.

EPILEPSI

Vid äkta/primär epilepsi kan inga sjukdomstecken påvisas vare sig i nervsystemet eller i andra inre organ. Debuterar oftast vid låg ålder, från 6 månader - 3 år, börjar anfällen senare än i 6-7 årsåldern är sjukdomsorsaken vanligtvis en annan.

Ett anfall karakteriseras av krampningar som pågår under kortare eller längre tidsintervall (30 sek - 4 min). Anfallet kan hos olika hundar variera i omfattning från kramper i hela till delar av kroppen. Vid ett klassiskt anfall faller hunden omkull under kraftig krampning, medvetlöshet, urinavgång och salivavsöndring.

Arvs gången ej utredd, hos några raser är den autosomt recessivt nedärvd.

Hundar med epilepsi skall ej användas i avel.

*Maja tjarar på sin mamma och vill ha en hund. Till sist brister mammans tålamod och hon utbrister:
-Nej nu orkar jag inte höra ett ord till. Du får välja mellan en hund och mig
Maja vänder sig till sin pappa
-Hur tycker du vi ska göra?*

*Den ene flyttkarlen till den andre:
-Vi måste hjälpas åt! Om du tar det stora skåpet så tar jag ansvaret*

Att tänka på!

Många är det som fått en lovande unghund förstörd eller, ännu värre, skjuten i samband med skott mot älg. Avsaknaden av enkla instruktioner kan innebära en ökad risk för hunden under dess älgarbete.

Gråhunduppövaren Lars Larsson i Värmland brukar till sina valpköpare lämna ett antal utmärkta instruktioner. Där kan bland annat följande direktiv till passkyttar återfinnas.

När ståndskallet närmar sig....

1. Om skottillfälle bjuds gäller för skytten, - att absolut veta var hunden finns!
2. Om hunden är skymd av älgen, får skott inte avlossas!
3. Om älg fallit skall jägaren uppträda lugnt och låta hunden fira sin seger ifred. I detta ögonblick är älgen hundens byte.
4. Om fångskott måste avlossas skall hunden uppkopplas på betryggande avstånd. Ha därför alltid ett koppel eller lämplig repstump med. Tänk på att det kan vara en unghund som står vid sin första älg.
5. Om du har en bra träff i älgen behöver ofta fångskott överhuvudtaget inte lossas.
6. Om två hundar kommer till samma älg, koppla omedelbart upp hundarna för att undvika slagsmål.

God jakt!

Leif

Fjällälg fälld på stånd. Börje Larssons hund Jim river raggen av en älgdjur efter avslutad jakt

Från kassören

Hej till alla medlemmar!

Vi börjar nu närma oss slutet på detta året. Jag hoppas ni har haft god jakt, lycka och glädje av era hundar.

Antalet medlemmar har ökat, vi är nu 340 st inklusive familjemedlemmar. Det är ca 50 st som ännu inte betalt sin medlemsavgift för 1997. 4 st har betalt men glömt att skriva avsändare och då är det omöjligt att veta vem som betalt. Jag kommer att tillskriva alla som inte betalt sin medlemsavgift i slutet av året för att få reda på vilka som

glömt skriva avsändare. Du som ännu inte betalt, men som vill fortsätta att vara medlem, gör det snarast så blir det färre för mig att skriva till.

Inbetalning sker på Pg.nr 830 48 78-5

Följande datum har de 4 talongerna betalats in: 21/4, 22/4, 2/5 och 30/6 -97.

Du som känner igen något av dessa datum, kolla ditt kvitto och hör av dig till mig.

Medlemshälsningar

Bosse

Annons

Hälleforsvalpar

I februari föds det en kull Hälleforsvalpar.

För information ring Roland Edström,
Dorotea,

tel 0942-107 48

Passa på!!

Är det valpar på gång!

Eller vill du sälja något annat?

Sätt in en annons i nästa nummer!!

Jaktmässa i Fäviken

För tredje året i rad arrangerades i början av augusti en jaktmässa i västra Jämtland. Mässområdet var vackert beläget på fastigheten Fävikens marker vid stranden av Kallsjön, som fond i väster syntes baksidan av Åreskutan. Som vanligt var mässan välbesökt och tusentals människor besökte Fäviken någon av de tre mässtagarna.

Visning och information om hällefors-hunden skedde under två av dagarna. Jan-Erik Öhlen, klubbmedlem från Bonäshamn, hade som vanligt på ett utmärkt sätt ordnat med klubbens deltagande. Vi som besökte mässan kunde konstatera att det finns ett stort intresse för hällefors-hunden.

Jan-Erik Öhlen visar en av sina unghundar vid mässan i Fäviken

Efterlysning

För att utveckla denna medlemstidning till något mycket bra så behöver vi Er hjälp. Vi har behov av jaktberättelser, intressanta artiklar som rör jakt eller hund, resultat från jakt eller jaktprov mm.

Listan kan göras lång vi är intresserade av allt vad som gäller Er hund eller era jaktupplevelser. Allt för att samla information om hur våra hundar arbetar.

Dessutom vill vi ha in bilder till tidningen, (ni får naturligtvis tillbaka era bilder.) Om det är någon som har tagit någon jaktvideo, så är vi mycket intresserade av dessa också.

Fatta pennan, skriv några rader och skicka det till Jan-Erik Bjermkvist, eller ring och berätta. Adress och telefon se sidan 2.

*Folk säger att det är dyrare att vara gift än ogift. Men jag märker då ingen skillnad. Jag sparar lika mycket nu som före brölloppet.
-Hur mycket då?
-Ingenting*

*-Nå Olle, vad använder samerna renskinnen till?
-Att ha renar i magistern*

Vad får du om du tar mjölk från en ko med galna kosjukan och blandar det med obojpulver?

???
Pucho

Om hundavel

Sammandrag av föreläsningen om hundavel som Per-Erik Sundgren höll på årsstämman.

Föredraget handlade om bakgrunden till de problem som kan uppstå vid avel i små djurstammar och vad man kan göra åt dem. Vilka villkor som gäller för att hålla stammen frisk och sund.

Arvsanlagen som sitter i generna, styr hundens olika egenskaper - och förs vidare till avkomman. Släktskap mellan hundar beskriver hur stor del av arvsanlagen som är lika. Valpar är släkt till 50% med var och en av sina föräldrar. Kullsyskon är i genomsnitt släkt till 50% med varandra, men kan vara helt obesläktade vad gäller enskilda arvsanlag. Vid inavel ex far-dotter dubblas ca 25% av arvsanlagen hos valparna. Under en begränsad tid i början av en rasutveckling kan inavel ha vissa fördelar men på sikt är det farligt eftersom vissa anlag försvinner ur rasen. Per-Erik berättade att ju fler anlag som finns i kroppen desto bättre, det ger bl a en mindre infektionsrisk. Matadoravel - när en hund används mycket flitigt i aveln - innebär en enorm förlust av arvsanlag för rasen. För att inga förluster av arvsanlagen ska ske bör det finnas allra minst 100 aktiva avelsdjur (50 tikar och 50 hanar) i stammen. Per-Erik berättade om raser som har börjat få problem därför att de använt alltför få hundar i avel exempelvis drever där endast ett fåtal handjur producerat över 2000 valpar/år - risk för stor genfattigdom. - Hos jämthundar har det blivit allt vanligare med höftledsfel vilket man kunnat spåra tillbaka till en hund som använts väldigt mycket.

Det är viktigt att inte använda hundar som

har någon dålig egenskap i avel. Även mentala egenskaper som aggressivitet eller nervositet ärvs i stor utsträckning. Man bör heller inte tvångspara hundar. Det finns teorier om att djur kan lukta sig till varandras genupsättningar. I naturen tycks djur välja partners som de är så obesläktade med som möjligt.

Det tar ca 30 generationer (ca 100 år) innan problemen med inavel och alltför ensidiga arvsanlag börjar synas. Vi har ytterligt få raser som är äldre än så idag. Men många raser har fått problem som man nu börjat diskutera. Vad gäller hälleforshundarna räknade Per-Erik ut att varje enskild hanhund inte får ge mer än 1/20-del av populationen under sin livstid, vilket innebär max 5 kullar/hanhund eller ca 25 valpar. (Det registreras ca 75 valpar/år.) Även hundar som i något avseende ligger under genomsnittet (ex vad gäller färgen) kan användas för att hålla uppe genvariationen. Inte ens en riktigt bra jakthund bör användas mer än 4-5 gånger. Om avkomman också jagar bra, vilket ju är kriteriet för ett bra avelsdjur, så kommer valpen att ha en större genvariation än fadern eftersom den också har gener från modern. Den är därmed bättre att använda i den fortsatta aveln.

Tikarnas betydelse i aveln diskuteras i relativt liten utsträckning, men det tycks som om tikar har större betydelse för avkommans friskhet eftersom en del av arvsmassan enbart ärvs från modern. Tiken påverkar dessutom valparna både under fosterstadiet och diperioden som är en viktig period för valparnas mentala utveckling.

För intresserade finns mer av det Per-Erik talade om i en artikel i Svensk Veterinärtidskrift nr 11 1984.

Hälleforshundklubbens årsstämma,

protokoll

1. Stämman öppnades av Leif Gulin som hälsade deltagarna välkomna.
2. Röstlängden fastställdes till att alla medlemmar i lokalen var röstberättigade.
3. Till mötesordförande valdes Kerstin Bohman
4. Den utlysta dagordningen fastställdes.
5. Till stämmosekreterare valdes Åsa Palmqvist Gulin.
6. Till justeringsmän valdes Bengt Larsson och Nils-Erik Jons. Till rösträknare valdes Mats Hellström och Rolf Neby.
7. Årsstämman ansågs behörigen utlyst.
8. Föregående årsmötesprotokoll lades med godkännande till handlingarna.
9. Balansräkningen och resultaträkningen föredrogs av mötesordföranden och det konstaterades att klubbens tillgångar var tillfredsställande. Den ekonomiska redovisningen, verksamhetsberättelsen och revisorernas berättelse godkändes av stämman.
10. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.
11. Medlemsavgiften fastslogs efter förslag från styrelsen till att ligga på samma nivå som förra året.
12. I tur att avgå ur styrelsen var Leif Gulin, Bo Tobiasson, Kent Lindgren och Kent Andersson. Valberedningen föreslog omval, vilket godkändes av stämman.
13. Till revisorer omvaldes Assar Karlsson och Kerstin Bohman.
14. Till valberedning omvaldes Thomas Kärrman, Thord Nolén och Mårten Gulin. Mårten Gulin utsågs till att vara sammankallande.
15. Inga motioner hade inkommit.
16. Leif Gulin berättade om hur styrelsen beslutat stimulera den inofficiella jaktprovsverksamheten genom att klubben sponsrar domarkostnaderna för dem som genomför jaktprov under året och dessutom kommer man att lotta ut priser till de hundar som gått jaktprov under året. Medlemmarna uppmanades även att bli medlemmar i lokala älghundklubbar.

17. En mycket intressant föreläsning om avelsfrågor hölls av Per-Erik Sundgren som är forskare vid SLU och arbetar heltid med hundavelnsfrågor. Han talade om de problem som kan uppstå i små djurstammar och vilka villkor som gäller för att hålla stammen frisk och sund.

Jan-Erik Bjermkvist informerade om registreringen av hälleforshundarna och visade hur avelsbesked och registreringsbevis för A-registret ser ut. Han uppmanade alla att se till att deras hundar är registrerade. Det är även av intresse att meddela om hunden dör så att den kan avregistreras.

18. Inga övriga frågor.

Mötet avslutades och Lennart Holmsten avtackades för sin roll som domare, vid dagens mönstring av Hälleforshundar och för att han på ett intressant och pedagogiskt sätt berättade om vinklar och annat trots det dåliga vädret. Per-Erik Sundgren avtackades för en intressant föreläsning och hälleforsborna tackades för ett mycket bra arrangemang. Därefter inbjöds till middag och middagsbiljetter delades ut.

Vid protokollet:

Åsa Palmqvist Gulin

Läraren:
-Gustav minns du någon mild vinter?
-Ja förra året, då magistern var sjuk i 6 veckor

Nu har jag gått ända hit!!! Var fanken är älgen?

Semester med hund

Sommaren hade just anlänt och första semesterveckan var antågande.

I år skulle det ske, det vi pratat om de senaste åren, en tripp med bilen i Sverige. Vi hade bestämt att kosan skulle styra norrut men inget annat var bestämt varken vart eller hur långt. Sista veckan i juni var det dags. Bilen fylldes med sovsäckar, kläder (för vått och torrt), hundmat och grisöron. Samtidigt som regnet strilade ner packades, med viss tvekan, tältet in i bilen.

Nu var frågan vart ska vi bege oss? Till vår hjälp hade vi en turistguide över Sverige samt en bilkarta. När man åker norrut från Nybro så brukar man åka kustvägen eller någon väg mellan Vänern och Vättern, därför valde vi att åka upp på västra sidan av Vänern i stället. Dalsland är ett intressant landskap, man förstår varifrån det fått sitt namn, vägarna gick upp och ner och ibland var det dessutom så krokigt att man mötte sig själv i kurvorna. Sevärdigheter i Dalsland är bla akvedukten i Håverud, som vi nästan missade. Snart var vi framme i ”världens ände” Dalslånged (enligt Hasse Alfredsson), där vi fann en campingplats med stugor. Det fuktiga vädret gjorde att tältet fick ligga kvar i bilen ytterligare en natt.

Nästa dag sken solen, vi besökte herrgårdar i Dalsland samt även Rottneros i Värmland, Gissa (Hälleforsaren i bagageutrymmet) njöt av långa promenader i, av hundar välbesökta, parker. Första natten i tält var en upplevelse, vårt tält har grön färg, vilket inte är ovanligt, dock visade det sig att den vita inneduken också var grön, grön av mögel. Vi hade inte packat upp tältet sedan vi var på årsmötet i Hällefors.

Första natten i tältet sov vi med endast myggnätdörren stängd, bara för att få lite frisk luft i mögeldoften. Det här med myggnätdörrar förstod dock inte Gissa, som genast försökte anstorma dörren. Ser man ut, så borde man kunna gå rakt igenom, resonerade hon. När dessutom husse sa hopp höll det på att bli en ny utgång genom nättet.

I värmlandskogarna var det mörkt och fridfullt, älgarna hade sommarfrött. Vi begav oss vidare till Dalarna. Vi fann i guiden att Sveriges högsta vattenfall skulle finnas beläget där. Regnet strilade åter ner, men när vi nådde fram till Njupeskar slutade det plötsligt att regna och solen sken igen. Med hund, stövlar och regnställ svettades vi på stigen mot fallet. Hunden spatserade glatt bredvid oss, plankor över mossar, samt branta trappor var inga problem, när man dessutom kunde ta sig ett dopp och slaska i sig lite kallt och frisk vatten i vattendragen så var allt toppen. I dalgången vid fallet fick även vi lite svalka. När vi kom tillbaka till bilen, efter ett par timmar, vräkte regnet ner igen. Efter ytterligare några dagar i Dalarna vände vi hemåt igen. Vi kom inte så långt denna gång, men vi fick besked om att det går utmärkt att tälta med hund.

Märit

Hällekruss

Li-ka		Ton	Öland		Fänrik	Vera Tall Stad	Tvång		Volvo BM	Anstå Båt	Fisk	Ugglas Världsdel	Klocka
Ater gam	Fryst		Talås		Ta bort			Fågel					Vindstyrka
	Vide	Vindskydd		Pyntas Börröppnare							Ej godkänd		Skriker
Hälleforsare Naken								Bakdel					Vårtermän
Sim fågel							Skatta				Ångest		
Silv-er		Paket	Får vi av får		Olof Olsson	Först			100	Siar Klander			
	Sport					Påle Mart-insson					Träd		
	Glädje										24/12		
Paket-leverantörer									Ton	Kort Sankte		Inta	Sjunga
Bellman tös					Landsledning		Gudsman		Öholm Myriad				
Bollklubb			Frö-bärare	Buske									Titta
Flax													
.....skop				Del av deg		Hasta		Tellur Föremål		Jod		Hälla Kvarlä-enskap	
Hu-sar				Chansa Kort Florida					Används vid bak				
	På svensk bil		Avdel-nings-kontor							Svavel	Road racing Kalium		50
Jetong									Forsa				

Skicka ifyllt kryss, senast 20/1 1998, till:

Märit Truuts,

Namn: _____

Ruskemåla gård 5022, 382 91 Nybro

1: pris = Älgjakt, glaspjäs Nybro glasbruk

Address: _____

2: pris = Älghuvud, glaspjäs Nybro glasbruk

HÄLLE KRYSS	Namn	Kron-djur	Kyl-djur	G	Tids-epok	Vatten-ström	Klackat Instrument	U	Tyg	Spåna ur Träd	U	Vatten-drag	A	
Hund-ras	H	Ä	L	L	E	F	O	R	S	A	R	E	Seg massa	
Värme-källa	E	L	Fåglar	A	R	O	R	Norge slä	I	L	A	N	D	
Lars Gren	L	G	Skadad Greve	S	A	R	G	A	D	Bokstav Lars Dali	R	Smurig	E	
Film-titel	G	Strik-ande 3/4	O	S	Vind-fäna Träran	S	E	G	E	L	T	Y	G	
	H	E	T	S	Fyr-benta	S	Gör pilot Tröstan	L	A	N	D	A	R	ej ut
Skydd + Byrå	Stad Opera	A	T	H	E	N	Katt-djur	Bor	Tids-epok	Vad gör fan?	Djur	Ford	I	
	T	A	K	Kedja Först	U	R	A	L	B	E	R	G	E	N
	T	I	T	A	N	Flod Elak	P	O	Gör Doktor Spetsig	R	O	N	D	ja äk..
Ämne Får-et	D	Par ti Djur	D	O	P	Närvara Färjate	P	A	R	U	S	I		
	T	A	C	K	A	N	Insekt	B	I	Eng-ström by	Väte	Sing-laris-sväng	E	N
	Dub-belt	I kors-ord	O	R	D	Glas-bruk	Ä	L	G	H	U	L	T	

-Jag hörde att ni fick avliva er hund. Blev den galen?
-Tja galen och galen. Inte blev den glad precis.

Lösning

Korsord 97nr 1

Adresslapp

*God Jul
och
Gott Nytt År
önskar
Hälleforshund-
klubben*

Julmaten på väg hem ur skogen